

4/2/25

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

TER BESLISSING

Directie Patiënt en
Zorgordening
Team E

Opgesteld door

Aan

Minister van VWS

Deadline: 14 februari
2025

nota

motie Tielen c.s. over bestuurlijke boete onvoldoende
invullen zorgplicht

Datum

28 januari 2025

Kenmerk

4046311-1077153-PZO

Uw kenmerk

-

Zaaknummer

1077153

Bijlage(n)

1

1. Aanleiding

Voor u ligt een Kamerbrief waarin u de motie¹ afdoet van de leden Tielen (VVD), Jansen (NSC) en Claassen (PVV). Deze motie is ingediend tijdens het plenair debat over de Wijziging van een aantal wetten op het terrein van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (Verzamelwet VWS 2023) (TK 36357) van 21 maart 2024.

De motie verzoekt de regering om naast het huidige handhavingsinstrumentarium van de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) de wenselijkheid en mogelijkheid te onderzoeken om een bestuurlijke boete op te kunnen leggen bij het onvoldoende invullen van de zorgplicht door zorgverzekeraars. Tijdens de behandeling heeft de toenmalige minister van VWS met betrekking tot deze motie onder meer aangegeven "(...) dat er nu een aanwijzing mogelijk is plus een last onder dwangsom. Dat is vooralsnog passend. Maar we willen de motie oordeel Kamer geven, omdat we er best naar willen kijken en dat willen onderzoeken."

De afdoening van deze motie heeft helaas langer geduurd dan wenselijk is, vanwege prioriteit van andere dossiers, en daarnaast heeft de interne en externe afstemming wat meer tijd gekost.

Mede omdat dit onderwerp gepaard gaat met een aantal juridische termen is de brief wat uitgebreider en worden deze termen zoveel mogelijk toegelicht.

2. Geadviseerd besluit

Indien u akkoord bent met deze reactie, verzoeken wij u de brief te ondertekenen.

3. Kernpunten

Ter uitvoering van de motie wordt in de brief ingegaan op de wettelijke zorgplicht van zorgverzekeraars en het huidige handhavingsinstrumentarium van de NZa in het kader van haar toezicht op de naleving van de zorgplicht.

Kort gezegd is de wettelijke zorgplicht een open norm: de wetgever heeft voor de invulling daarvan welbewust ruimte gelaten aan de zorgverzekeraars. De wettelijke zorgplicht van een zorgverzekeraar moet voldoende duidelijk en kenbaar zijn voor de zorgverzekeraar, voordat de NZa in geval van een

¹ Kamerstukken II, vergaderjaar 2023-2024, 36 357, nr. 19.

overtreding van de zorgplicht een bestuurlijke sanctie (last onder bestuursdwang of last onder dwangsom) kan opleggen. In de Wmg is daarom opgenomen dat de NZa de niet-naleving van de wettelijke zorgplicht eerst moet concretiseren in een aanwijzing aan de zorgverzekeraar. De NZa kan bij geen of niet-tijdige nakoming van deze aanwijzing een last onder dwangsom opleggen.

Datum

28 januari 2025

Kenmerk

4046311-1077153-PZO

De aanwijzing en last onder dwangsom zijn gericht op naleving van een regel of norm, en de NZa legt bij de overtreder neer wat deze moet doen, nalaten, veranderen of ongedaan maken. In het kader van (het naleven van) de zorgplicht is dit de geëigende weg met het oog op het gewenste resultaat.

De brief sluit af met de conclusie dat het huidige instrumentarium ter handhaving van de zorgplicht voldoende is. Dit sluit ook aan bij hetgeen tijdens het plenair debat op 21 maart 2024 is gewisseld.

4. Toelichting

a. Draagvlak politiek

Er is politieke aandacht voor de zorgplicht van zorgverzekeraars en draagvlak voor een toezichthouder die daar scherp op toeziet, en daar de juiste middelen voor heeft. Met name daar waar er sprake is van wachttijden, zoals bijvoorbeeld in de ggz, worden (kritische) vragen gesteld over de zorgplicht. De zorg is dat zorgverzekeraars onvoldoende zorg inkopen, of in het verlengde daarvan, dat de NZa onvoldoende streng hierop toeziet.

De onderhavige motie die oproept om te onderzoeken of het handavingsinstrumentarium van de NZa uitgebreid dient te worden, kan ook in dat licht gezien worden. De indieners stellen namelijk dat het functioneren van het zorgstelsel afhankelijk is van het nakomen van de zorgplicht en van strikte handhaving, maar dat dit nu in onvoldoende mate gebeurt omdat de NZa onvoldoende middelen zou hebben om op de zorgplicht toe te zien. Wij delen dat beeld niet; de NZa heeft voldoende instrumenten om toe te zien op de zorgplicht van zorgverzekeraars. De NZa is het met VWS eens.

b. Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie

Ook breder dan in de politiek is er – daar waar de toegankelijkheid van de zorg onder druk staat – aandacht voor de zorgplicht en klinkt soms een roep om meer handhaving. Ook in het kader van omzetplafonds in relatie tot de zorgplicht worden met enige regelmaat Kamervragen gesteld, zowel m.b.t. de medisch-specialistische zorg (msz) als de geestelijke gezondheidszorg (ggz). De NZa zelf zit ook niet stil. Zij heeft in het voorjaar 2024 bekend gemaakt dat een tweetal zorgverzekeraars een formele maatregel opgelegd hebben gekregen, vanwege onvoldoende proactiviteit op het gebied van de zorgplicht in de sectoren msz en ggz.

c. Financiële en personele gevolgen

N.v.t.

d. Juridische aspecten haalbaarheid

De wettelijke zorgplicht is grotendeels een open norm die ruimte laat aan de zorgverzekeraars om deze in te vullen. In de Wmg is bepaald dat de niet-naleving van de wettelijke zorgplicht door een zorgverzekeraar eerst in een aanwijzing aan de zorgverzekeraar wordt geconcretiseerd. De NZa kan bij het niet of niet-tijdig

nakomen van de aanwijzing een last onder dwangsom opleggen. Deze herstelgerichte benadering (in plaats van een direct bestraffende aanpak) ligt bij de zorgplicht voor de hand, omdat het erom gaat dat deze wordt nageleefd.

Datum

28 januari 2025

Kenmerk

4046311-1077153-PZO

e. Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)
Afgestemd met de directies Z en WJZ. Extern afgestemd met de NZa.

f. Gevolgen administratieve lasten
N.v.t.

g. Toezeggingen
N.v.t.

h. Fraudetoets
N.v.t.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Tot personen herleidbare gegevens zijn onleesbaar gemaakt vanwege de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.